

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl. za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrstopenjske petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. Opravištvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t.j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Ljubljanski nemškutarji zoper naš jezik.

Poročali smo včeraj, da je nemška večina ljubljanskega mestnega zbora na predlog dr. Schreyja sklenila, pri državnem zboru peticionirati, naj se ne sprejme znana dr. Vošnjakova resolucija, katera želi, da se slovenski jezik kot učni jezik v naše srednje šole uvede. Omenjena dr. Vošnjakova resolucija še posebno in navlašč naglašala nemščino, nje potrebo, in našo voljo, učiti se je in ne izrivati je iz šole. S tem se je hotelo odbiti večno očitjanje naših protivnikov, da preziramo praktično potrebo jezika kulturnih nam nemških sosedov; s tem naglašanjem tuje nemščine poleg naše slovenščine smo hoteli Slovenci povedati, da mi hočemo, da se tuje spoštuje, a naše domače ne zametuje, da se hočemo učiti tega, kar nam je na zunaj potrebno, a tudi onega, kar nam je pri srci in doma sveto. Vse zastoj! Naši renegati in tisti tuji arogantni privandranci, ki nam domačinom hočejo gospodariti in jerobovati, ti nehčejo nič slišati o slovenskem jeziku; samo nemško, to je njih gaslo. In kjer se o slovenščini govori, kjer bi se jej imela kaka pravica dati, tam srdito in fanatično vstajejo zoper naš jezik. Tako so storili tudi v zadnjem mestnem zboru z zagrizenim germanom Schreyjem na čelu.

S čudno doslednostjo in vstrajnostjo so nam Nemci in nemškutarji za petami. To se da psihološko le razložiti iz onega starega sovraštva, katero se žalibog v celey svetovnej historiji kaže pri Nemcih do Slovanov, katero je z mečem in ognjem iztrebilo pod

nasledniki Karla Veličega polabske Slované z zemlje božje; katero je uničilo Svetopolkovo slovansko državo, to veliko srednjeevropsko delo svetega Metoda; katero je otrovalo in za svoje gospodstvo in germanizacijo pripravljalo in pripravilo slovanska tla po vsem zapadu, kjer se je dalo. Govori nemških poslancev v državnem zboru, dnevni spisi nemških novinarjev, kateri nikdar nehčejo nič slišati o objektivnej pravičnosti tudi za Slované, podučujejo nas, da je starozgodovinski „furor teutonius“ še v kostéh obtičal več ali menj tudi pri zdanjih Nemcih. Pri renegatih, teh umetno narejenih ali bastardnih Nemcih, pak se kaže ta „furor“ vselej še besnejši, — znana prikazen.

Pa še jedno drugo je, ki goni naše nemškutarje v boj zoper slovenski jezik, v boj zoper naše terjanje za uvedbo slovenščine v šole in urade: namreč, nemškutarska skrb za svoj kruh in skrb za svojo komoditeto. Naši Nemci in nemškutarji niso tako stupidni, da ne bi sprevideli, da je le naravna in pravična terjatev, da naš domač človek v našem domačem jeziku dobi odloke in pisma iz sodnij in družij uradov, a ne v tujem. Ravno tako vedó, da, ako je treba uvesti naš jezik v javne urade, treba ga je prej še v šole, da se tam mladina za kasnejo praktično rabo popolnem izobrazi v njem. Ali ko bi se to zgodilo, ko bi se slovenščina res uvedla, potem je njih materialno stanje ali vsaj njih komoditeta v nevarnosti, ker bi mnogi uradovati ne mogli, ali se pa učiti morali. Le oglejmo si jih, kakor so v ljubljanskem mestnem zboru, bolj na drobno v tem oziru.

Tu je prvič predlagatelj dr. Schrey. On je advokat, gleda mnogo na advokatski zaslužek, kar mu nihče ne more zameriti. Naj se pa po šolah še sodnije poslovenijo, potem je njegovo advokatovanje v Ljubljani proč in nemožno, ker slovenščine ume sila malo. Kam hoče iti? Na Dunaj? Tam so talentiranejši advokati brez dela. — Dalje, tu imamo gosp. Zhubra. On je uradnik pri sodnji. Nemogoč je in v penzijo bi moral iti, ko bi se naš jezik uvel pri sodnji, ker on ga zna še menj, kakor kak hribovsk kravji pastir. In taki so tudi drugi. Kakoršni so reprezentanti, taki tudi mnogi tisti, ki so jih volili. Mnogi uradnik prav za prav nij sovražnik svojega rodnega jezika, ali navadil se je na nemški „šimel“, ker se v šoli slovenščine nij mogel naučiti, ne zna je, zato glasuje zoper nas, ker meni, da bode s tem izpremembo v uradovanji odvrnil. Da bi rekel: če ne znam, hočem se naučiti, zoper to govori njegova komoditeta.

To stališče, ki ga gospodje nemškutarji imajo, pak je stališče egoizma. Nas, ki imamo stališče naroda, ljudstva, pod soboj, nas ne brigajo te osobne skrbi nič. Mi kličemo uradniku in vsacemu javnemu človeku: ljudstvo nij zavoljo tebe na sveti, nego ti si zarad ljudstva! Če od ljudstva živiš, ravnaj se po njem; če ne znaš, uči se, ali pa pojdi! Nesramno pa je od nemškutarjev, da hočejo stališče svojega osobnega nemškovalnega sovraštva ali pa svoje sebičnosti proklamirati kot stališče napredka ali kulture!

Iz državnega zbora.

Ob početku 74. seje zdanjega zasedanja državnega zbora se je izročil polabski bro-

Listek.

Domača pisma.

III.

Milostiva gospa! Ko je bil neki ogerski spectabilis prišel svoje dni na Dunaj, tako se pripoveduje, se je mogočno šopiril po nekem plemiškem kasinu, kamor so zahajali sami bogataši in drugi veljavni možje. En gospod, kateremu se je ponašanje spectabilisovo premočno zdelo, ga ogovori po nemški prav prijazno. „Wer sind sie?“ ga vpraša spectabilis. „Ich bin Fürst Lobkovitz.“ — „Auch nicht übel, aber ich bin der Stuhlrichter von Eperies!“ je ponosno odgovoril spectabilis.

Ko bi mene kedaj zaneslo v Kamnik, pa bi se tam šopiril mogočno po nemškem kasinu in bi me gospod Kecel odgovoril prijazno, bi ga tudi jaz osorno vprašal: „Wer sind sie?“ in čisto ponižno bi mi Kecel odgovoril: „Ich bin der Ritter vom heiligen Grabe“. Tedaj bi

jaz rekel: „Auch nicht übel, aber ich bin der spectabilis des „Slovenski Narod!““ Ponosno bi ga pogledal od zgor doli, od glave do pete, potem bi se proč obrnil, pa se ne bi menil več z njim.

Tako bi mu napravil jaz spectabilis vitezu Kecelu v Kamniku, in potem bi šel v Postojno, tam bi ravno takisto napravil Devu, od tod bi se podal na Krško, pa bi Hočevanju tudi povedal takisto svoje mnenje.

Ko bi jaz tako-le naredil, bi omenjeni trije možakarji počeli premišljevat kaj, in prišli bi do spoznanja, da je še drugih ljudij na svetu, kateri tudi držijo nekaj do sebe in do svojega dostojanstva, zapustili bi svoje nemčurske komandante, ter bi se povrnili nazaj k narodu, katerega so zapustili v slabej uri.

Tem načinom bi Slovenci dobili večino v kranjskem deželnem zboru brez novih volitev, ministerstvu Taaffejevemu bi to bilo po volji in vaš spectabilis bi si pridobil zaslug, kakeršnih še dosedaj nij imel nobenih. — Jaz namreč

nijsem takov, ki bi rekel, da mi nij stalo do zaslug in do slave; ko bi vsak izmed nas rekel tako in bi se branil slaven postati, potem ne pridemo nikamor. Pri nas mora vsakateri, ki hoče nositi ime domoljuba, gledati, da postane kolikor toliko slaven in da si pridobi vsaj nekoliko zaslug, ker če bomo vsi svoje luči poskrili, kedo bo svetil potem? A v tmini se ne dá tavati po svetu okolo.

Kar me najbolj mika do slavnih dejanj, je okolnost, ka mi bo g. Fr. Levec, kadar umrjem, itak napisal nekrolog, a kaj bo revež pisal o meni posebnega, če nič ne storim izrednega? Zato sem si izmislil idejo, katero bom še razmišljal en čas, potem se bom pa na pot podal najprej v Kamnik, potem v Postojno in na zadnje do Krškega, ter bom poskušal srečo v preobračeni, če jo bom imel kaj.

Kako ponosno bom čital potem v našej žurnalistiki, da je spectabilis spravil na pravi pot tri zgubljene ovčice, da je deželni zbor kranjski vsled njegove inicijative postal naroden,

dr. Schrey pravi, da predlog njegov néma s politiko nobene dotike, in da ima vsak državlján, isto tako tudi mestni odbor pravico posluševati, v postavah zagotovljene pravice peticionirati. Kar se tiče učenja slovenskega jezika, se ta na srednjih šolah skoraj tako preveč uči. (Regali: Nij res! Dežman: Res je!) — Pri glasovanju se sprejme dr. Schreyjev predlog.

— (Včeraj meni denes tebi.) Zadnjo soboto večer je bil enkrat tudi tukajšnji nemški organ Kaltenegger-Dežmanov konfisciran in sicer zaradi tega, ker je proti vladi ropotal ob odpustu Schweglovem, češ, da je to krivično strahovanje. Tudi so nemškutarji to konfiskacijo kot Bog ve kaj važnega v vse dunajske liste telegrafirali. Večina lista, ali vsaj mnogo ga je bilo pa že pred konfiskacijo razneseno, tako, da smo ga lahko brali. — Mi smo bili pod Lasserjevo vlado vsak teden po enkrat, vtasi celo dvakrat konfiscirani. Tačas je „Laib. Tagbl.“ prav svobodomiselnó ali liberalno državnemu pravdníštvu z veseljem aplavdiral rekoč: „nur durch eine strenge handhabung des pressgesetzes kann man diese nationale presse bändigen.“ Mi mu ne povračamo z isto mero, ker mi hočemo tiskovno svobodo za vse, za sebe kakor za svoje protivnike. — Kar se pa stvari konfisciranega članka tiče, namreč odpusta Schweglovega, katerega so tudi vse druge ustavoverne novine polne, imamo dve pri-

metbi. Prvič, vprašamo, ali nismo mi prav imeli, če smo od nekaj menili, da odvisnih uradnikov ne voliti, ker ti imajo težavno stanje? Nemškutarji so pa vselej le odvisne uradnike naprej porivali in kandidirali. Drugič pak je „Laib. Tagbl.“ tudi tačas na ves glas aplavdiral, ko je bivše nemško ustavoverno ministerstvo Lasserjevo pri nas domače narodne profesorje iz domovine podilo na tuje zaradi gole denunciacije, da so narodni. Ima li list take umazane preteklosti in take poslednosti pravico vpiti o krivici?

— (Umrl) je v soboto tukajšnji mestni kasir Denkl.

— (Iz Ptujá) se nam piše 18. aprila: V sv. Lovrenci na dravskem polji je nastal 17. t. m. ob 3. uri zjutraj požar. Vpepelil je v par minutah 7 hiš s postranskimi poslopji vred. Rešiti nij bilo mogoče ničesa. Mej družimi je necemu gospodarju pogorelo 21 svinj, 3 konji in še druga domača žival. Tudi dve ženski sta hudo opečeni. Jedna bode težko okrevala. Strašanske muke mora prestatí. Št. Lenarski g. kaplan izkazal se je pravega Samaritana. — K sreči so bili vsi gospodarji zavarovani, toda le za male svote. —

Dunajska borza 19. aprila.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih . . .	72	gld.	80	kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . .	73	„	30	„
Zlata renta . . .	89	„	—	„
1860 drž. posojilo . . .	130	„	—	„
Akcije narodne banke . . .	839	„	—	„

Kreditne akcije	280	„	60	„
London	119	„	05	„
Napol.	9	„	47 1/2	„
kr. cekini	5	„	61	„
Srebro	—	„	—	„
Državne marke	58	„	55	„

Loterijne srečke.

V Trstu 17. aprila: 72. 15. 83. 76. 90.
V Lincu 17. aprila: 41. 68. 8. 39. 33.

V najem

se dajo s 1. junijem t. l. na najpr pravnejšem prostoru v Mokronogu ležeči **štacunski prostori** s stanovanjem in vrtom. — Pogoji se izvedó pri opravištvu graščine Mokronog na Dolenskem. (164)

Najem gostilne.

Udano podpisani uljudno naznanja, da je vzel v najem

gostilno „pri Lipi“

v Ljubljani židovske ulice št. 5, in pričel tudi uže točiti. Marljivo bode skrbel za **okusna in dobra jedila ter izvrstno pijačo**, posebno da bode imel zmirom **dobro Koslerjevo carsko pivo**. Naročila na kosilo se sprejemajo. Za mnogobrojno obiskavanje prosi (165—1)

sé spoštovanjem

Karel Roic.

Izvrstno

istersko črno vino

se toči v gostilnah (154—3)

pri „belem volku“ in „pri Lozarji“, cena mu je **64 kr.** liter.

Za mnogobrojni obisk se uljudno vabi.

Tuji.

17. aprila

Pri **Slonu**: Bruck iz Dunaja. — Codelli iz Trsta. — Kuller iz Rateč. — Braun iz Kočevja.
Pri **Maliči**: Weber iz Dunaja. — Einstein iz Monakova. — Schlesinger iz Dunaja. — Kohnstam iz Celovca. — Farber, Winterholler iz Dunaja.

Najboljše in najupljivnejše

pomuhljevo jetrno olje

zoper

bramore, krvice, sušico, kašelj itd.

v sklenicah á 60 kr.

z **železnim jodovcem** pomešan, onim, ki imajo **premalo krvi** ali ki si jo hočejo **očistiti**, posebno koristen, v sklenicah á 1 gld. prodaje in razpošilja s poštím povzetjem

(108—10)

G. Piccoli,

lekarna „k angelju“ v Ljubljani, na dunajski cesti.

Zaradi preselitve prodajem od denes počenši do dné 1. maja 1880 zalogo

izvrstnega vina,

katerega imam 400 veder. Vino prodajem po **najnižej ceni**, in sicer najmanje po jedno vedro vkupe.

Daniel Predovič,

(129—17)

krčmar,

na Poljanskem trgu št. 5, v Ljubljani.

Svoja

polja in travnike

na ilovškem močvirji

pod Rakovnikom pri Ljubljani prodajam

na plačevanje v obrokih.

Marija Franz,

na cesarja Josipovem trgu št. 2, pritično.

(153—3)

Izdatelj in urednik Makso Armič.

Čujte, glejte in strmite!

Blago od britanija-srebra, katero smo prevzeli od konkurzne mase nedavno na nič prišle velike tovarne za britanija srebro, ki ima celo tovarniško znamenje: „**echte Britannia**“, odda se za vsako ceno, ali bolje, **zastonj**. Po poštém povzetju, ali kdor pošlje **6 gld. 70 kr.**, dobi vsagdo te-le stvari za četrti del prave vrednosti, in sicer:

- 6 kom. vrlo dobrih namiznih nožev, z ročnikom od britanija-srebra, s pravo angleškimi srebrno-jeklenimi ostrinami;
- 6 „ jako finih vilic, britanija-srebro, iz jednega kosa;
- 6 „ teških žlic za jedi od britanija-srebra;
- 6 „ žlic za kavo od britanija-srebra, najboljše kvaliteti;
- 6 „ podnožnikov;
- 1 teški zajemalec za juho od britanija-srebra;
- 1 masivni zajemalec za mleko od britanija-srebra;
- 6 kom. Viktorija-podstavkov, fino cizelirani;
- 2 krasna namizna svečnika;
- 1 salonski namizni zvonček od britanija-srebra, srebrnega glasu;
- 1 košek za kruh, masivni, od britanija-srebra.

42 kom. Vseh teh 42 rečij je izdelano iz najfinejšega britanija-srebra, ki je na celem svetu jedina kovina, katera ostane vedno bela in se od pravega srebra tudi po 25 letnem rabljenju ne more razločiti, **za kar se garantuje**. V dokaz, da moje naznanilo

nij sleparstvo,

zavežem se s tem javno, da, ako blago ne bi bilo po volji, je vzamem brez ugovora nazaj. Omenjam tudi mnogo meni pripisanih zahvalnih pisem, katera si bodem dovoljeval polagoma objavljati. — **Kdor hoče tedaj dobiti dobro in solidno blago a ne slabo za svoj denar, naj se obrne na:** (596—11)

A. Fraiss, Rothenurmstrasse 9,
gegenüber dem erzbischöflichen Palais, WIEN.

Neizogibno potrebno za vsako gospodinstvo!

Novo antiseptiško, desinfirujoče in higijeniško sredstvo

„SANITAS“

od

F. A. Sarg's Sohn & Comp. in Wien.

Centralno zalogo za prodajo „en gross“ ima

Vogl Brothers Succrs.

WIEN, I., Himmelpfortgasse Nr. 26.

(155—2)

Zaloge v Ljubljani: Vilj. Mayr, lekar; Gabriel Piccoli, lekar; E. Birschitz, lekar.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.

terega se pa bodo izključili in potisnili v neveljavo vsi ekstremi zdanjih strank.“ Odstop Stremayrov opravičuje se z njegovo boleznijo, zbolel je tako, da ne bode mogel kmalu opravljati svojih poslov. In ker prevzame začasno Pražak justični portfelj, zato sklepa „Deutsche Ztg.“, da je kar na tistem vodstvo sodstva prešlo v češke roke in se po njenih mislih s tem dokazuje, da se bodo vse izpraznene službe odslej oddajale Čehom, Slovencem in klerikalcem.

Vnanje države.

Ruske novine se zdaj mnogo pečajo s tem, kake posledice bode imela prememba v angleškem ministerstvu in kako da bode Avstrija postopala odslej z malimi slovanskimi državami na Balkanu. Pišó, da gledé Turčije evropski državniki sicer niso bili složni, a složni so bili v tem, da se hrabrim Črnogorcem ne godi pravica. Zoper Črnogoro da je bila najbolj Avstrija, kajti na poti je „Švabom“. Ruske novine se nadejajo, da se bodo zdaj oboljšale razmere balkanskim Slovanom.

Iz Peterburga se poroča, da se zdravje Gorčakovemu boljša.

Nekateri meščani **belgradski** so Gladstonu čestitali na njegovej zmagi; Gladstone se jim je včeraj brzojavno zahvalil.

Črnogorcem se bode formalno izročilo novo ozemlje v selu Toplici o navzočnosti zastopnikov okolo ležečih vasij. Ker so pa v Črnej gori odstopljenem ozemlju še albanski vojaki, zato je zahtevala Turčija od albanske lige, da jih pokliče od tod do 26. t. m. opoldne. Črnogorci bodo potem baje iz dveh krajev zasedli novo ozemlje, od Žabljaka namreč in čez Hoti. Poslaniki evropskih vlad v Carigradu so črnogorsko-turško pogodbo ratificirali v nedeljo.

Denes bode baje dal Beaconsfield **angleškej** kraljici svojo ostavko; vendar je pa še mogoče, da ostane na svojem mestu še kakih 14 dnij, ker se ne ve, kdaj da pridejo v London liberalni vodje. Govorí se zmirom odločniše, da prevzeme Gladstone sam vladno krmilo in v tem oziru govóré „Times“, da javno mnenje zahteva Gladstona na krmilo, brez njega da bi bila vsaka vlada nepovoljna a močna bode samo tedaj, ako se Gladstona obveže, da bode ž njo hodil. V novo ministerstvo hoče vstopiti tudi liberalni vodja Bright.

Iz **Bombaya** se javlja, da so Pathoni umorili jednega angleškega častnika in jeden oddelek 19. polka bombayske armade onkraj Quetaha, potem pa so Pathoni utrdili cesto Quetah-Kandahar in prerezali telegraf.

V **italijanskej** zbornici poslancev je odgovoril 17. t. m. vojni minister poslancu Morenu na njega vprašanje, je-li bi Italija mogla odbiti kak vojni napad od zvonaj, da je Italija popolnem oborožena za slučaj, da jej bi trebalo braniti pravice svoje z orožjem v roci.

Iz **Madrida** se poroča, da je napastnik na kralja Otero pred svojo smrtjo še izjavil, da je pristopil v neko neznano društvo, katero je imelo v Toledu tajne seje; to društvo da mu je dalo nalog umoriti Canovasa. Iz Toleda se je vrnil v Madrid, kjer je dobil 130 frankov, jeden revolver in nalog, da usmrti kralja pri prvej ugodnej priliki.

Dopisi.

Z Dunaja 17. aprila. [Izviren dopis.] Slovansko pevsko društvo slavi 3. maja t. l. šestdesetletnico češkega rodoljuba g. Petra Bilke, bivajočega uže dolgo let na Dunaji. Slavnost se bode vršila v dvoranah dunajskega glasbenega društva. Glavne točke programa so: Proslov, petje slovanskega pevskega društva, sprejem raznih deputacij, izročenje adres, čitanje pisem, telegramov itd. Vse to se vrši v velikej dvorani. Potem je koncert vojaške godbe v malej in ples v velikej dvorani. Nemško pevsko društvo „Schubertband“ je prosilo za dovoljenje sodelovanja. Po pripravi, ki se vršé, sodeč, bode ta slavnost uprav velikanska. Ker je g. Bilka ne samo češk rodoljub, temveč podpiratelj vsacega slo-

vanskega rodoljubnega podjetja, udeležila se bodo te slavnosti vsa dunajska slovanska društva.

Iz Trsta 17. aprila [Izv. dop.] Tržaška policija je našim irredentovcem zopet enkrat napravila črto črez laški račun. V petek je imela biti v komunalnem gledališču predstava „La sposa di Menechi“, katero je spisal italijanski rimski poslanec in agitator Cavalloti. Prišel je sam v Trst, da bi bil navzočen pri predstavi, ali prav za prav, da bi pomagal s svojo osobo pri demonstraciji, ki bi se bila priredila po naših Italijanah in obrezanih Abrahamovih sinovih za Italijo nerešeno. Felice Cavalloti je imel priti uže vtorek ob pólu noči v Trst, a je še le včeraj ob 12. uri opoldne z železnico pridrdral. Policija mu je takoj zaukazala, da se mora prej ko more vrniti v svojo blažene domovino, ker ne trpi v Trstu demonstracij, in res, uže ga nij več mej zidovi barbarske Avstrije. Tako bi se bilo moralo od nekdanj postopati proti takim tujim kulturo-noscem, ki hodijo v naše dežele tujo politiko delat. Ali — ali — kdo bo pa Slovane pristikal?

Fakinsko društvo, o katerem se je zadnjič poročalo, da trži s častnimi diplomami in da se na laško stran štuli, dasiravno so Slovenci v njem, je vaš dopis „iz Trsta“ močno vznemiril. Čudno to, da resnica oči kolje, ter da nekateri le v mraku radi rogače lové. Izposlani diplomati se nič več kaj ne prijemajo, ker nij zanje osob, ki bi kos neveljavnega papirja za res sprejeli. Tako društvo, katero vsakega, ako le nekoliko denarja čuti, za častnega uda imenuje, ne gledé na to, ima li častni ud direktno ali indirektno zasluge za društvo, je žalostno društvo in néma prave podloge.

Oni lahončiči, kateri so bili zasačeni pri nalepljenji protiaustrijskih veleizdajskih plakatov, apelirali so in pri apelaciji jim je bila kazen — podvojena.

Magjarska vlada na Reki pokazuje vedno svojo spretnost, skrbeti za Reko. V ogerskem državnem zboru je minister predložil načrt, kateri je bil tudi odobren, namreč, naj se dá angleškemu parobrodnemu društvu na leto 150.000 gld. subvencije a ono se mora zavezati na leto 150 potov iz Reke v Glasgov in Liverpool narediti. To društvo bode imelo poseben privilegij, da ne bode smelo nobeno drugo društvo te črte prebroditi. Prihodnje leto 1881 se bode pa ustanovilo magjarsko parobrodno društvo v Reki na delnice, katerega sedež bode v Pešti. Društvo se mora zavezati, da ima najmanj 5 parnikov v lasti, ko začne delati, in vsako leto mora oskrbeti še za druge nove parnike.

Telegram „Slovenskemu Narodu“.

Dunaj 20. aprila. V državnem zboru je dr. Vošnjak izročil devet peticij občin iz Brežkega okraja za uvedenje slovenskega učnega jezika v srednje šole; poslanec vitez Schneid je izročil protest narodnih ljubljanskih občinskih odbornikov. Debata o kultusu se nadaljuje.

Brežice 20. aprila. Občine Artiče, Kapele, Mostec, Zakot, Sela, Loče, Mihalovec, Globoko, Pleterje, Rigonce, Gaberje, Bizelj, Slomlje, Podsreda, Križe, Gorjane, Sveti Peter, Blánica, Stolovnik, Anže in Loka so odposlale peticije za uvedenje slovenskega jezika v srednjih šolah do državnega zbora.

Domače stvari.

— (Peticija ljubljanskih narodnih mestnih odbornikov za uvedenje slovenščine v srednje šole.) Včeraj so poslali ljubljanski narodni mestni občinski odborniki do predsedništva državnega zbora sledeči telegram: „Visoko predsedništvo državnega zbora! Podpisani občinski odborniki glavnega mesta Ljubljane, ki zastopajo dejansko večino davkoplačujočega meščanstva, prosijo predsedništvo, naj izvoli visokej zbornici poslanca naznaniti, da se oni s peticijo ljubljanskega mestnega zbora zoper slovenski učni jezik na srednjih šolah ne skladajo, temveč da peticionirajo, naj se sprejme resolucija gledé slovenskega učnega jezika na srednjih šolah in učiteljskih pripravniških.“ (Sledé podpis.) Ta telegram se je uže včeraj odposlal, ker bodo v zadnji hip zbirani podpisi za našo peticijo morda celó uže prekasno došli, a vendar „nesramni atentat“ ljubljanske zbornice „večine“ nij smel iz Ljubljane brez vsega našega odgovora ostati. — Ko bi bili mi prej mislili, da se bodo nemškutarji drznili kaj ugovarjati zoper staro terjatev slovenskega naroda, na podlogi katere so naši poslanci voljeni, bili bi mi uže skrbeli ne le da bi bilo na stotino slovenskih občin poslalo peticije do državnega zbora, temuč tudi Ljubljana bi bila dala monstre-peticijo za slovenščino. Zdaj je pač kasno.

— (Kako je g. Posaner prejšnje finančno ministerstvo „podučil“.) Tačas, ko je pod prejšnjo vlado finančno ministerstvo kupilo staro hranilnico in sklenilo prodati svoje dotične hiše, v katerih so bili finančni uradi, poročal je na Dunaj bivši finančni načelnik, g. Posaner, sicer znan preganjalec narodnih uradnikov in velik agitator za Nemce, ki je, hvala Bogu, uže odšel iz naše dežele v Nemce, in dopovedoval ustavovernej vladi, da se bode prodala erarna hiša „velika opalda“ pred gimnazijalnim poslopjem za ceno 35.000 gold., a erarna hiša na Bregu, kjer je bil colni urad za ceno 23.000 gold. itd. tako, da erar ne bode pri kupu hranilnice velike doplače imel. Verjelo se mu je vse, ker je bil „ustavoverec“ in kupčija je bila storjena. Predvčeranjem sta bili pa oni dve erarni hiši res na prodaj. Prvo je kupil g. France Bahovec za 10.500 gold. torej za dve tretjini menj, nego jo je Posaner bil cenil, drugo je kupil pa g. okrajni glavar pl. Wurzbach za 10.530 gold., torej za pol cene. Številke-govoré marsikaj.

— (Poslanec g. vit. Schneid) je voljen zadnjo soboto v državnem zboru za kranjsko deželo v centralno komisijo za zemljiški davek.

— (Vicinalna železnica Ljubljana-Kámnik.) Trgovinsko ministerstvo je dovolilo posestniku Prašnikarju in tovarišem, da izdelajo prvotna dela za vicinalno železnico od Ljubljane v Kámnik po veljavnih pravilih v teku treh mesecev. Kakor znano, šla bi taka „vicinalna“ železnica po oskem tiru z malo mašino po jednom robu velike ceste.

— (Tatovi v cerkvi.) Iz Št. Jurija na juž. žel. se piše, da so v noči 15. t. m. tatje ulomili vrata v Matere Božje cerkev v Bodričenci, ter da so pokrali iz svetišča voščene in milene sveče, zlate obrobke na altarnih blazinah ter pobrali ves denar iz žrtvenika. V žagradi je prihodnjega jutra našel cerkovnik

dovni akt mej Avstrijo in Nemčijo odseku za reguliranje rek.

V nadaljevanji specialne debate o budgetu je prišlo na vrsto „ministerstvo za deželno obrambo“. O tej točki je prvi govoril poslanec Hofer, naglašujoč, da je ustavoverna stranka dala nezaupnico ministerstvu zaradi tega, ker zdanja vlada škoduje državnemu interesu. Dejal je, da se je doslej bojevala avtonomistiška stranka zoper šolo in urad, a kmalu da se bode lotila tudi armade.

Minister Zemialkovski je v imenu ministra Horsta naznanil, da bode ta v kratkem predložil državnemu zboru novelo k zakonu o razdeljenji kónj.

Vse točke ministerstva za deželno obrambo so se sprejele po odsekovih predlogih.

Na vrsto pride ministerstvo za nauk in bogočastje. Zoper odsekovne predloge je prvi govoril poslanec Czedit. Ta železniški uradnik hoče biti tudi pedagog; v svojej pedagoški navdušenosti je pa priznal, da je ustavoverna doba prozvala več nepotrebnih šol samo zato, da se je nemštvo gojilo in širilo. Zdaj je Czedit zoper pomnoženje učilnic in se boji, da, če bodo dobili Slovani svoje slovanske šole, ne bodo mogli potem opravljati visokih državnih služeb. § 19. lahko vsak drugače tolmači, uči vodja Elizabetine železnice, in, nemški jezik mora biti v Avstriji državni jezik.

Grof Rihard Clam-Martinic priznava, da se je v zadnjem desetletju veliko storilo na šolskem polju, posebno v srednjih šolah, a kljub temu je čuti veliko pritožeb in želja. Novčeno breme tega nij zakrivilo, dasi so se troški od leta 1871. do danes pomnožili za 110 odstotkov, v onem letu so znašali 4.460.000 gold., letos pa 9.380.000 gold. Uzroki tem pritožbam so drugod: ker je država vzela v svoje področje ljudsko šolstvo, prevzela je tudi nalog, da otroka dovede do spoznanja večne resnice in drugič mora mu dati ono prvotno znanje, katerega treba vsak koristen državljan. Avstrijske ljudske šole so pa preveč in premalo izvršile. Pravica cerkve se je omejila, na drugej strani so se pa učili taki predmetje, ki nímajo prav za prav za ljudsko šolo nikake veljave. Tukaj je uzrok vsem pritožbam. Kjer prebiva toliko narodov skupaj, kakor v Avstriji, morajo se pravice in duševni interesi vsacega posébe čuvati. Kar se pa tiče resolucij v budgetnem odseku, so to najrahljéjša oblika, da so se izrazile majhene želje. Govornik potem omenja, kako slabo

se je s poukom skrbelo v zadnjih desetletjih za Čehe.

Grof Wurmbrand je polemiziral posebno zoper pojem „narodnost“ in se naslanjal na izjavo nadbiskupa Schwarzenberga v Pragi, ki je nedavno pri znanej aféri dejal, da vsak, kdor hoče v družbi kaj veljati, mora govoriti nemški, sicer da mora molčati.

Na predlog poslanca Schneida se je završila debata o tej točki in govorila sta še dva glavna govornika. Dr. Rieger je omenjal, da gre samo za vprašanje, da se narodnostno načelo izvéde tudi na učnih zavodih, katere država vzdržuje. Na narodnosti se mora ozirati uže iz § 19, — a tudi, ko bi tega ne bilo, bi se narodnosti ne moglo odrekavati naravnih pravic. Sicer pa nemščine nečemo pehati iz šol. Potem se je obračal zoper Czedita, ki je priznal, da se je gradilo marsikaj nepotrebnih šol, in kako žalostno da je za onega, kdor ne zna nemškega jezika. A v navadnem življenji nij še vse opravljeno z nemščino in resnica je, da se na vstoku nikamor ne more sè samo nemščino.

Poslanec Wurmbrand je dejal, da se znanost oškoduje, ako se je uči v raznih jezikih. Pojem „znanost“ se jako zlorabi; ali je znanost posebna lastina Nemcev? Čehom se mora pustiti, da gojé znanost v svojem jeziku, kajti nijso v nikakeršnem oziru slabši nego Nemci, a so vendar zmirom zastoj prosili, da bi do bili svoje vseučilišče.

Rieger je potem nadaljeval: Pripravljeni smo, da žrtvujemo državnemu smotru narodnost s tem, da jo postavimo v drugo vrsto. Narodnostno vprašanje je stvar srca in čuta in moti se, kdor misli, da se more odstraniti. Saj je znano, da je bil velik del zapadne Nemčije o svojem času slovansk in imena mest so še danes slovanska. Prusi so bili Slovani, in vendar so Nemčijo zjediniili. A kljub slovanskemu svojemu pokoljenji se čutijo kot Nemci, postali so Nemci od onega trenutka, ko so nehali biti Slovani. Narodna samosvest je danes jako gibčna in je državo osnovojoča. Priznati se mora, da čestokrat z nami nijso prav ravnali; ako pa hočemo v Avstriji mirno živeti, moramo se mejsobojno spoštovati. Nikakor pa nij resnična trditev, da je v Avstriji gospodujoče pólóženje nemštva državno načelo. Ravnopravnost narodov, to je državno načelo. Imejmo potrpljenje sami sè soboj, potem postane tudi država močna v združenji

narodov. A preje omenjena državo škodujoča ideja seje razpor in je državi naravnost nevarna. Tej ideji sem sovražen, a pripravljen sem zmirom podati roko v spravo.

Od leve je poprijel potem besedo glavni govornik dr. Suess. Polemizujoč z grofom Clam Martinicem je razlagal razvijanje Nemštva in Slovanstva. V Nemcih sta si stala nasproti cerkev in država, a iz njijnega boja da je nastala „svoboda“. Slovani pa imajo cerkveno in državno moč združeno v jednej roki in iz tega da izvira slovanski agresivni značaj. Slovani, — pravi — ne poznajo zapadnega boja za svobodo, v to se sklicuje Suess na besede Aksakovega, ki je dejal leta 1873 v Moskvi, da se morajo Slovani braniti zapadne svobode in da je njih rešenje pravoslavna cerkev. Kako pa mislé Čehi in Poljaki? Ti so ponosni na svojo narodnost, a ne na to, da so se od svojega početka udeleževali zapadnega boja. Prešel je potem k razgovoru o ljudskih šolah in zagovarjal osemletno šolsko dolžnost. O vseučilišči v Pragi je dejal, da nij ni nemšk, ni češk, temuč je „čestitljiv“ del evropskega kulturnega prizadevanja ter je zoper to, da bi se na tem zavodu ustanovile poleg nemških tudi češke stolice.

Specijalni poročevalec dr. Dunajevski je kritikoval izjavo govornikov na levi, ka mora imeti naučni minister po njih mnenji posebno svoje prepričanje, kakor da bi ne imel vsak minister uže itak svojega prepričanja; se ve da se pa mora tudi umeti, da vsak minister ne more prodreti sè svojim posebnim preverjenjem.

Zbornica je potem odobrila proračun za „centralno vodstvo“ po odsekovih predlogih.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 20. aprila.

Državni zbor je nespremenjeno po odsekovih predlogih sprejel „šolsko nadzorstvo“ in „kultus“.

„Wien. Allg. Ztg.“ je poročala in „Boh.“ potrjuje, da pojde minister **Stremayr** na dalji odpust in da prevzame pravosodna ministerska dela **Pražak**; avtonomistična stranka da dela na to, da ostaneta **Horst** in **Korb** še v ministerstvu. O zdanjem našem notranjem pólóženji pa piše poluradna „Montags-Revue“ tako-le: „Možnost za sporazumljenje je dana in čuti se kljub vseh obtožeb v budgetnej debati njega potrebo. Notranja ter vnanja situacija pospešuje podjetje za združenje vseh konservativnih življév vseh narodnostij, iz ka-

da je jedini spectabilis rešil čast domovine, potovaje črez Kamnik in Postojno do Krškega.

Zdaj pa le pomislite, draga gospa, koliko premore le ena dobra misel; ko mi ne bi bilo palo na um, kar mi je, Bog si ga vedi, kako dolgo bi še ostali Slovenci v manjšini, tako bo pa precej vse drugače, samo če mi sreča posluži v Kamniku, v Postojni in na Krškem. Ampak to bom pač prosil svoje rojake, da jih precej volijo vse tri v odbor „Matice slovenske“ iz hvaležnosti.

Imponiral bom uže povsod, kamor pridem in držal se bom moško, to bo moja skrb, v žepe mi pa menda ne bodo hodili gledat gospodje, da bi zamogli reči: „Kaj se boš šopiril po Kamniku okolo in pa v Postojni ter po Krškem ti ubogi spectabilis, ki si pravi revež napram nam trem bogatašem“.

Ko bi vedel, da me bodo interpelirali ter vprašali, koliko jih imam kapitalov, ne bi hodil nikamor; ampak ljudje, ki so bogati, navadno mislijo, da drugi tudi ne trpi pomanj-

kanja, in ta okolnost me bo obvarovala sitnih interpelacij gledé mojega bogastva.

Bogatašev bi nam pač treba bilo nekaj več, nego jih imamo, prav gosto posajenih bi nam jih bilo treba, potem bi dosti boljše shajali Slovenci povsod in ne bi nas bilo strah nemškega kapitala, kakor se uže sedaj ne bojimo več nemške inteligencije ljubljanske.

Zato se bomo morali iti od Francozov učít gospodarstva, kakor nam je bilo uže nasvetovano, a od dunajskih Nemcev se ne bomo smeli več učiti gospodarstva. Kar se mene tiče, sem tudi uže hotel obogateti in sem si v ta namen z Dunaja nabavil dva „türkenlosa“, če veste, kaj je to, s kuponi vred, pa zdaj vidim, da nijsem imel prave sreče v loteriji. Nemci in pa Turki nam itak nič dobrega ne privoščijo, in zato so tudi meni dve srečki obesili in priposlali z Dunaja za dober denar, a sedaj se mi brž ko ne smejejo Nemci in Turki, ka sem bil tako neumen takrat, ko sem hotel naglo obogateti.

Turških lozov odslej ne bom več kupoval, ampak ljubljanskega bi si pač rad kupil enega in to bom storil potlej, ko bomo imeli župana v Ljubljani, a ne bürgermeistra, kakeršnega imajo dosedaj uže dosti dolgo nemškutarji ljubljanski, taki, ki bi koliseum radi kupili, samo da ne pride preveč denarjev narodnjakom v roke po dokončanih volitvah v mestno zastopstvo. O, prefrigani so naši nemškutarji, to se vidi, in pa gospodariti znajo ter nam metati banko „Slovenijo“ pod nos!

Zdaj sem pa zabredel nekako post festum v ljubljanske volitve, sam ne vem kako; sicer vam pišem domača pisma in slobodno mi je vplesti take reči vmes, kakor so volitve, ker so taiste tudi eminentno domača zadeva, ter večje važnosti, nego li je cecilijansko petje in domač novinarski prepir, kateri se bode zopet polegel o pravem času.

Spectabilis.